

Provinciale Staten

Clustercode MOB
Ons kenmerk DOC-00621529
Bijlage(n) 1

Uw kenmerk -
Maastricht 27 februari 2024
Verzonden 29 februari 2024

Onderwerp

Statenvoorstel Openbaar Vervoer voor minima 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg)

Geachte Staten,

Hierbij bieden wij u het statenvoorstel Openbaar Vervoer voor minima 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg) aan

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Statenvoorstel – 1 minuut versie

No: G-24-015

1 Onderwerp

Onderzoek Openbaar Vervoer voor minima en voorstel 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg)

2 Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

'Iedere Limburger komt binnen een acceptabele tijd en tegen aanvaardbare kosten op zijn of haar bestemming. Zo zou het wat ons betreft moeten zijn.'¹ Daarmee opent hoofdstuk 8 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg' van het coalitieakkoord 'Elke Limburger Telt'.

Bereikbaarheid is voor veel mensen niet alleen een kwestie van afstand of de beschikbaarheid van vervoersopties, maar ook een kwestie van kosten. Mobiel zijn kost geld, of dit nu met de auto, fiets of openbaar vervoer (ov) gebeurt. In het coalitieakkoord is het volgende hierover opgenomen: 'In de visieontwikkeling worden de meest actuele inzichten rond gratis en/of goedkoper (lokaal of regionaal) openbaar vervoer ('Limburg ticket' en prijzen voor specifieke doelgroepen) [...] meegenomen.'² Met dit Statenvoorstel geven we een invulling aan dit punt. Daarnaast blijven we ons richting het Rijk inzetten voor goed en betaalbaar openbaar vervoer voor iedereen.

De 'Meedoen Pas' is een bestaand concept van Arriva. Normaliter wordt dit product, ook wel Dal Vrij Limburg genoemd, aan gemeenten aangeboden. Dit voorstel is gericht op invoering in heel Limburg van dit product voor minima. De gebruiker kan met de Meedoen Pas tijdens daluren vrij reizen in de regionale treinen en bussen van Arriva Limburg. De pas biedt de gebruiker een mogelijkheid om zich te verplaatsen voor bijvoorbeeld sociale activiteiten, zorg, onderwijs, (vrijwilligers-)werk of plezier. Dit creëert maatschappelijk perspectief voor de gebruiker om een betere kwaliteit van leven te ervaren. Bovendien ondersteunt het de gebruiker in de bestaanszekerheid. Kortom: het helpt de gebruiker om mee te doen in de maatschappij.

Door deze groep te helpen, ondersteunen we ook het openbaar vervoer in het algemeen. Deze nieuwe groep reizigers draagt bij aan het in stand houden van het openbaar vervoer en op termijn ontstaat er zelfs ruimte voor verbeteringen in de dienstregeling. Een positieve bijkomstigheid is dat deze reizigers met de bus en trein in Limburg duurzame verplaatsingen maken.

In dit Statenvoorstel nemen we u mee in overwegingen om voor de Meedoen Pas te kiezen als middel om openbaar vervoer voor minima te organiseren. Vervolgens zetten we de te nemen stappen en het pad tot implementatie van de Meedoen Pas uiteen, waarbij we aandacht hebben voor de rol van gemeenten en Arriva, financiële overwegingen en de manier waarop we ervoor zorgen dat de doelmatigheid van de Meedoen Pas georganiseerd is middels een goede monitoring en evaluatie.

¹ 'Elke Limburger Telt', p. 84

² 'Elke Limburger Telt', p. 87

3 Bevoegdheid

De Provincie is verantwoordelijk voor het regionaal openbaar vervoer en speelt een belangrijke rol in het borgen van bereikbaarheid in de provincie Limburg.

4 Voorstel aan Provinciale Staten

Wij vragen Provinciale Staten:

1. Kennis te nemen van de overwegingen in dit voorstel rondom openbaar vervoer voor minima en de overwegingen om te kiezen voor een 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg) als middel.
2. In te stemmen met het invoeren van een Meedoen Pas voor minima in Limburg en de implementatie van deze pas bij succes structureel te borgen voor de huidige concessieperiode (tot 2031) onder voorbehoud van en nadat de beoogde financiële dekking cf. beslispunt 5 formeel is vastgelegd.
3. In te stemmen met het maken van afspraken met Arriva en gemeenten rond afname en structurele borging van de Meedoen Pas, monitoring en evaluatie en stimuleren van het gebruik ervan.
4. In te stemmen met een stapsgewijze implementatie van de Meedoen Pas in samenwerking met Limburgse gemeenten en Arriva Limburg.
5. In te stemmen met financiering (maximaal € 4,5 miljoen per jaar) middels gelden bestemd voor openbaar vervoer vanuit het Rijk beschikbaar gesteld naar aanleiding van de motie Bikker in de Tweede Kamer.

5 Argumenten / toets duurzaamheidparagraaf

De Meedoen Pas stelt mensen met een laag inkomen in staat hun vervoersbehoefte te vervullen met het openbaar vervoer. Met deze regeling ondersteunen we duurzame mobiliteit en een robuust openbaar vervoerssysteem in Limburg.

- Het gebruik van een Meedoen Pas stimuleert de reiziger om middels openbaar vervoer te reizen, een zeer duurzame vervoersvorm gezien de collectieve aard van het OV en de hoge verhouding van zero-emissievoertuigen in de openbaar vervoerconcessie Limburg.
- Doordat de Meedoen Pashouder gestimuleerd wordt met het openbaar vervoer te reizen neemt een nieuwe doelgroep deel aan het openbaar vervoer. Dit is een belangrijk onderdeel van onze inzet om meer reizigers in het openbaar vervoer te krijgen, wat bijdraagt aan de kwaliteit en instandhouding van een duurzaam en effectief ov-netwerk, waar alle reizigers bij gebaat zijn.

6 Risico's

1. De Provincie is in dit voorstel (mede)Initiatiefnemer, financier en samenwerkingspartner in de driehoek Arriva, Provincie en de Limburgse gemeenten. De Provincie is als middenbestuur normaliter niet direct betrokken bij minimabeleid. Daarom doen we een beroep op gemeenten om een rol te nemen bij de invoering van de Meedoen Pas.

De Provincie Limburg is bij de invoering van de Meedoen Pas en het bereiken van mensen met een laag inkomen in Limburg voor een groot deel afhankelijk van de samenwerking met gemeenten. Gemeenten hebben grotendeels in beeld welke mensen

in aanmerking komen voor een Meedoen Pas en hebben de instrumenten om deze mensen te bereiken. Dit is kennis en kunde die de provincie niet heeft. Deelname van gemeenten is dus van essentieel belang voor het succes van de Meedoen Pas en het bereiken van alle potentiële gebruikers ervan. De Provincie voert zowel ambtelijk als bestuurlijk overleg met gemeenten en met Arriva om de implementatie van een Meedoen Pas zo laagdrempelig mogelijk te maken voor gebruikers en gemeenten. De provincie streeft een zo groot mogelijk bereik van de doelgroep na, en voert daarover positieve gesprekken met vele Limburgse gemeenten. De uiteindelijke keuze om haar inwoners de Meedoen Pas aan te bieden en daartoe de doelgroep binnen de betreffende gemeente te benaderen ligt bij de individuele Limburgse gemeenten.

2. De sociaal-maatschappelijke doelstellingen van de Meedoen Pas vragen naast een kwantitatieve ook om kwalitatieve evaluatie. Met gemeenten en Arriva maken we daarom afspraken over tussentijdse meetmomenten, grondige analyse rond doelmatigheid en zullen we na twee jaar samen met Arriva en gemeenten bezien of de Meedoen Pas een doeltreffend middel is om onze doelstellingen te bereiken.
3. Om te komen tot een goede uitwerking van de implementatie van de Meedoen Pas maken we afspraken met Arriva over de precieze voorwaarden voor de Meedoen Pas. Overeenstemming, onder andere over de kosten, is noodzakelijk om met de Meedoen Pas te kunnen starten.
4. De financiering van de Meedoen Pas zal vanuit de zogenaamde Bikkergelden plaatsvinden. Dit zijn middelen bestemd voor het openbaar vervoer die in de Tweede Kamer middels de Motie Bikker beschikbaar zijn gesteld om het regionale openbaar vervoer in stand te houden. Een deel van deze gelden is reeds ingevuld met het afwenden van een sterke tariefstijging in 2024 voor alle reizigers. Het andere deel willen wij gaan gebruiken voor de financiering van de Meedoen Pas. Er spelen twee risico's:
 - a. De precieze voorwaarden rond de Bikkergelden zijn vanuit het Rijk nog niet officieel bekendgemaakt. In de ambtelijke en bestuurlijke voorbereiding wijst alles er echter op dat de Meedoen Pas een geschikte toepassing van de middelen is.
 - b. De Bikkergelden zijn nog niet aan provincies overgemaakt.

Als deze middelen niet aangewend kunnen worden voor de Meedoen Pas, betekent dat terug naar de tekentafel voor de Meedoen Pas. Hierbij zal de vraag zijn of implementatie van een dergelijke pas dan nog financieel haalbaar is, of het ambitieniveau nog wel hetzelfde kan blijven en of cofinanciering door gemeenten een rol kan spelen in deze nieuwe realiteit.

Statenvoorstel

No: G-24-015

1. Onderwerp

Onderzoek Openbaar Vervoer voor minima en voorstel 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg)

2. Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

'Iedere Limburger komt binnen een acceptabele tijd en tegen aanvaardbare kosten op zijn of haar bestemming. Zo zou het wat ons betreft moeten zijn.'³ Daarmee opent hoofdstuk 8 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg' van het coalitieakkoord 'Elke Limburger Telt'.

Bereikbaarheid is voor veel mensen niet alleen een kwestie van afstand of de beschikbaarheid van vervoersopties, maar ook een kwestie van kosten. Mobiel zijn kost geld, of dit nu met de auto, fiets of openbaar vervoer (ov) gebeurt. In het coalitieakkoord is het volgende hierover opgenomen: 'In de visieontwikkeling worden de meest actuele inzichten rond gratis en/of goedkoper (lokaal of regionaal) openbaar vervoer ('Limburg ticket' en prijzen voor specifieke doelgroepen) [...] meegenomen.'⁴ Met dit Statenvoorstel geven we een invulling aan dit punt. Daarnaast blijven we ons richting het Rijk inzetten voor goed en betaalbaar openbaar vervoer voor iedereen.

De 'Meedoen Pas' is een bestaand concept van Arriva. Normaliter wordt dit product, ook wel Dal Vrij Limburg genoemd, aan gemeenten aangeboden. Dit voorstel is gericht op invoering in heel Limburg van dit product voor minima. De gebruiker kan met de Meedoen Pas tijdens daluren vrij reizen in de regionale treinen en bussen van Arriva Limburg. De pas biedt de gebruiker een mogelijkheid om zich te verplaatsen voor bijvoorbeeld sociale activiteiten, zorg, onderwijs, (vrijwilligers-)werk of plezier. Dit creëert maatschappelijk perspectief voor de gebruiker om een betere kwaliteit van leven te ervaren. Bovendien ondersteunt het de gebruiker in de bestaanszekerheid. Kortom: het helpt de gebruiker om mee te doen in de maatschappij.

Door deze groep te helpen, ondersteunen we ook het openbaar vervoer in het algemeen. Deze nieuwe groep reizigers draagt bij aan het in stand houden van het openbaar vervoer en op termijn ontstaat er zelfs ruimte voor verbeteringen in de dienstregeling. Een positieve bijkomstigheid is dat deze reizigers met de bus en trein in Limburg duurzame verplaatsingen maken.

In dit Statenvoorstel nemen we u mee in overwegingen om voor de Meedoen Pas te kiezen als middel om openbaar vervoer voor minima te organiseren. Vervolgens zetten we de te nemen stappen en het pad tot implementatie van de Meedoen Pas uiteen, waarbij we aandacht hebben voor de rol van gemeenten en Arriva, financiële overwegingen en de manier waarop we ervoor zorgen dat de doelmatigheid van de Meedoen Pas georganiseerd is middels een goede monitoring en evaluatie.

³ 'Elke Limburger Telt', p. 84

⁴ 'Elke Limburger Telt', p. 87

3. Bevoegdheid

De Provincie is verantwoordelijk voor het regionaal openbaar vervoer en speelt een belangrijke rol in het borgen van bereikbaarheid in de provincie Limburg.

4. Voorstel aan Provinciale Staten

Wij vragen Provinciale Staten:

1. Kennis te nemen van de overwegingen in dit voorstel rondom openbaar vervoer voor minima en de overwegingen om te kiezen voor een 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg) als middel.
2. In te stemmen met het invoeren van een Meedoen Pas voor minima in Limburg en de implementatie van deze pas bij succes structureel te borgen voor de huidige concessieperiode (tot 2031) onder voorbehoud van en nadat de beoogde financiële dekking cf. beslispunt 5 formeel is vastgelegd.
3. In te stemmen met het maken van afspraken met Arriva en gemeenten rond afname en structurele borging van de Meedoen Pas, monitoring en evaluatie en stimuleren van het gebruik ervan.
4. In te stemmen met een stapsgewijze implementatie van de Meedoen Pas in samenwerking met Limburgse gemeenten en Arriva Limburg.
5. In te stemmen met financiering (maximaal € 4,5 miljoen per jaar) middels gelden bestemd voor openbaar vervoer vanuit het Rijk beschikbaar gesteld naar aanleiding van de motie Bikker in de Tweede Kamer.

5. Risico's

1. De Provincie is in dit voorstel (mede)Initiatiefnemer, financier en samenwerkingspartner in de driehoek Arriva, Provincie en de Limburgse gemeenten. De Provincie is als middenbestuur normaliter niet direct betrokken bij minimabeleid. Daarom doen we een beroep op gemeenten om een rol te nemen bij de invoering van de Meedoen Pas.

De Provincie Limburg is bij de invoering van de Meedoen Pas en het bereiken van mensen met een laag inkomen in Limburg voor een groot deel afhankelijk van de samenwerking met gemeenten. Gemeenten hebben grotendeels in beeld welke mensen in aanmerking komen voor een Meedoen Pas en hebben de instrumenten om deze mensen te bereiken. Dit is kennis en kunde die de provincie niet heeft. Deelname van gemeenten is dus van essentieel belang voor het succes van de Meedoen Pas en het bereiken van alle potentiële gebruikers ervan. De Provincie voert zowel ambtelijk als bestuurlijk overleg met gemeenten en met Arriva om de implementatie van een Meedoen Pas zo laagdrempelig mogelijk te maken voor gebruikers en gemeenten. De provincie streeft een zo groot mogelijk bereik van de doelgroep na, en voert daarover positieve gesprekken met vele Limburgse gemeenten. De uiteindelijke keuze om haar inwoners de Meedoen Pas aan te bieden en daartoe de doelgroep binnen de betreffende gemeente te benaderen ligt bij de individuele Limburgse gemeenten.

2. De sociaal-maatschappelijke doelstellingen van de Meedoen Pas vragen naast een kwantitatieve ook om kwalitatieve evaluatie. Met gemeenten en Arriva maken we daarom

afspraken over tussentijdse meetmomenten, grondige analyse rond doelmatigheid en zullen we na twee jaar samen met Arriva en gemeenten bezien of de Meedoen Pas een doeltreffend middel is om onze doelstellingen te bereiken.

3. Om te komen tot een goede uitwerking van de implementatie van de Meedoen Pas maken we afspraken met Arriva over de precieze voorwaarden voor de Meedoen Pas. Overeenstemming, onder andere over de kosten, is noodzakelijk om met de Meedoen Pas te kunnen starten.
4. De financiering van de Meedoen Pas zal vanuit de zogenaamde Bikkergelden plaatsvinden. Dit zijn middelen bestemd voor het openbaar vervoer die in de Tweede Kamer middels de Motie Bikker beschikbaar zijn gesteld om het regionale openbaar vervoer in stand te houden. Een deel van deze gelden is reeds ingevuld met het afwenden van een sterke tariefstijging in 2024 voor alle reizigers. Het andere deel willen wij gaan gebruiken voor de financiering van de Meedoen Pas. Er spelen twee risico's:
 - a. De precieze voorwaarden rond de Bikkergelden zijn vanuit het Rijk nog niet officieel bekendgemaakt. In de ambtelijke en bestuurlijke voorbereiding wijst alles er echter op dat de Meedoen Pas een geschikte toepassing van de middelen is.
 - b. De Bikkergelden zijn nog niet aan provincies overgemaakt.

Als deze middelen niet aangewend kunnen worden voor de Meedoen Pas, betekent dat terug naar de tekentafel voor de Meedoen Pas. Hierbij zal de vraag zijn of implementatie van een dergelijke pas dan nog financieel haalbaar is, of het ambitieniveau nog wel hetzelfde kan blijven en of cofinanciering door gemeenten een rol kan spelen in deze nieuwe realiteit.

6. Toelichting / kernargumenten/onderbouwing

Waarom OV voor Minima middels een Meedoen Pas?

Een belangrijk aspect van mobiliteitsarmoede (ook wel vervoersarmoede of bereikbaarheidsarmoede) is niet alleen de nabijheid van voorzieningen of beschikbaarheid van vervoer, maar ook de betaalbaarheid. Het Kennisinstituut voor Mobiliteit benoemt 'financiële barrières' als belangrijke factor binnen mobiliteitsarmoede. Bij gebrek aan geld om een verplaatsing te maken betekent dit vaak dat ook de activiteit waar die verplaatsing voor bedoeld was niet mogelijk is. Dit leidt uiteindelijk tot verminderde deelname aan de maatschappij.

De afgelopen jaren zijn gekenmerkt door stijgende prijzen en hoge inflatie. Ook de betaalbaarheid van het openbaar vervoer is hiermee onder druk komen te staan. De Provincie Limburg zet zich in voor betaalbaar openbaar vervoer. Dit doen wij onder andere in de landelijke overleggen rond openbaar vervoer, tarieven en ticketing. De motie Bikker⁵ die in de Tweede Kamer is aangenomen bij de Rijksbegrotingsbehandeling roept op de algemene tariefstijging die in 2024 plaats zou vinden te compenseren. Dit draagt bij aan de betaalbaarheid van het openbaar vervoer voor iedereen.

⁵ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2023D38278&did=2023D38278>

Het college constateert echter dat inflatie en prijsstijgingen de bestaanszekerheid van mensen met een laag inkomen onder druk zet en de financiële barrière om mobiel te kunnen zijn verder verhoogt. Daarom kiest het college ervoor om zich in te spannen om het openbaar vervoer bereikbaar te houden voor mensen met een laag inkomen zodat zij ook ruimte hebben om te participeren in de samenleving.

Bij het verkennen van mogelijke OV-oplossingen voor minima worden een aantal zaken duidelijk:

- De doelstelling om mensen met een laag inkomen te ontzorgen in hun mobiliteitsbehoefte vergt een structurele oplossing. Eenmalige interventies of directe financiële ondersteuning zijn vaak duur en hebben weinig structurele impact.
- Over het algemeen zijn de meeste verplaatsingen die mensen maken lokaal of regionaal van aard. Dit betekent dat regionale vervoerders vaak in de positie verkeren om de meest aantrekkelijke voorstellen te doen rond een dergelijke pas.
- Door een oplossing binnen het regionale vervoer te zoeken stimuleren we reizigersgroei in onze eigen concessie. Dit komt alle andere reizigers ook ten goede omdat dit de ontwikkeling en instandhouding van het openbaar vervoer ondersteunt.

Hoe werkt de Meedoen Pas?

De Meedoen Pas is een ov-product van Arriva. Mensen met een laag inkomen kunnen via de gemeente een ov-product (op een persoonlijke OV-chipkaart) verkrijgen waarmee ze in de daluren gratis kunnen reizen met alle regionale bussen en treinen van Arriva Limburg.

Bij een variant waar we de pas beschikbaar stellen aan mensen met een inkomen tot 100% van het sociaal minimum bereiken we 60.000 mensen (4 - 5% van de Limburgers) volgens gegevens van het CBS. Er zijn nog andere varianten denkbaar:

- bij het uitgeven van de pas tot 110% van het sociaal minimum bereiken we 95.000 mensen (7-8% van de Limburgers);
- bij een variant waarbij mensen tot 120% van het sociaal minimum in aanmerking voor de pas komen bereiken we ongeveer 120.000 mensen in Limburg (10% van de bevolking).

Qua verdeling over de provincie geldt dat grotere gemeenten over het algemeen een groter percentage inwoners met een laag inkomen hebben.

Wij kiezen, ook gezien de kosten, voor de 'basisvariant' waarbij we een bijdrage leveren aan gemeentes om de pas af te nemen voor mensen met inkomens tot 100% van het sociaal minimum. Dit zijn de mensen die financieel het meest gebaat zijn bij een Meedoen Pas. Het staat gemeenten daarbij vrij om op eigen kosten en in overleg met Arriva de regeling voor hun gemeenten op te waarderen naar de 110% of 120%-variant. Besluitvorming hierover is aan de betreffende gemeentebesturen.

De Meedoen Pas is geen directe oplossing voor vervoersarmoede die door andere factoren tot stand komt (bijvoorbeeld geen passende verbindingen, ov wordt als te complex ervaren etc.), maar de pas helpt wel om het ov-netwerk in stand te houden door een nieuwe groep reizigers in het openbaar vervoer te krijgen en doordat de pas drempelverlagend werkt om de stap naar OV-

gebruik te zetten. Dat de pas alleen in daluren geldig is, maakt het voor regulier woon-werkverkeer niet de ideale oplossing.

Met de Meedoen Pas kunnen we gericht die mensen helpen die nu om financiële redenen geen gebruik maken van het openbaar vervoer. Voor de doelgroep minima tot 100% van het minimuminkomen creëert dit ruimte om mobiel te zijn en daar waar deze mensen reeds mobiel zijn biedt de Meedoen Pas ademruimte op andere vlakken. Bij deze groep heeft dit veel impact.

Op basis van eerdere ervaringen met de pas elders in het land blijkt dat circa 40-50% van de pashouders de pas gebruikt, en die gebruikt om verplaatsingen te maken met verscheidene reismotieven, variërend van sociale activiteiten zoals familiebezoek, onderwijs, vrijetijdsbesteding en soms ook (vrijwilligers-)werk. Deze ervaringen zijn onder andere opgedaan in de gemeente Het Hogeland, een gemeente met veel landelijk gebied. Bij invoering van de pas moedigen we Arriva aan om al het mogelijke te doen om een nog groter aandeel van de mensen die in aanmerking komen te stimuleren om de pas in te zetten voor hun vervoersbehoefte.

De 'Meedoen Pas' is een bestaand product van Arriva, namelijk het product 'Dal Vrij Limburg'. We overleggen met Arriva over randvoorwaarden, prijsstelling & precieze invulling en voeren daarnaast gesprekken met gemeenten over de afname van de pas.

Qua fraudegevoeligheid is de Meedoen Pas een werkbare oplossing. Het ov-product wordt verbonden aan een persoonsgebonden OV-chipkaart die de gebruiker zelf in bezit heeft. De gebruiker krijgt met de pas op naam het recht om binnen het Limburgse regionale openbaar vervoer in de daluren vrij te reizen. In dit opzicht is het een regulier ov-product dat niet extra fraudegevoelig is.

Rol gemeenten

Omdat de Meedoen Pas een product is voor mensen met een laag inkomen is een belangrijke rol voor gemeenten weggelegd bij het bereiken van deze doelgroep. De Meedoen Pas is ooit ontwikkeld als product dat gemeenten individueel kunnen afnemen bij Arriva. In verschillende gemeenten wordt al langer gesproken over OV voor minima. Sommige gemeenten hebben hier geld en capaciteit voor vrijgemaakt. We zijn met gemeenten in gesprek om te komen tot een implementatie die voor alle partijen werkbaar is.

Door afspraken te maken met Arriva en als provincie de Meedoen Pas tot 100% van het sociaal minimum volledig te financieren, streven we ernaar dat:

- gemeenten de pas voor mensen met een laag inkomen kunnen afnemen;
- we met Arriva en gemeenten een soepele implementatie van de pas inrichten met een zo laag mogelijke administratieve last voor gemeenten;
- dat de gebruiker in plaats van binnen de eigen gemeente in heel Limburg vrij kan reizen in de daluren;
- dat de eigen bijdrage van gemeenten bij de basisvariant tot 100% gericht is op het bereiken van de doelgroep en dus om personele inzet en capaciteit gaat;

- dat gemeenten hierdoor mogelijk ruimte hebben om ervoor te kiezen om het product zelf uit te breiden naar de doelgroep tot 110% of 120% van het sociaal minimum.

Gemeenten zijn doorgaans de overheid die zich bezighoudt met minimabeleid, niet de provincie. Echter, om de betaalbaarheid van het openbaar vervoer voor minima en de beschikbaarheid van het openbaar vervoer voor iedereen te ondersteunen kiest de Provincie Limburg voor deze oplossing.

Gemeenten hebben voor een groot deel in beeld welke inwoners in aanmerking komen voor de Meedoen Pas, maar niet iedereen. Hierover voeren we gesprekken met Arriva en gemeenten om te bezien hoe we een zo groot mogelijke groep kunnen bereiken met de Meedoen Pas. We voorzien op dit moment een gefaseerde invoering waarbij we de Meedoen Pas beschikbaar stellen aan mensen die reeds bij gemeenten in beeld zijn en samen met gemeenten werken aan het bereiken van de gehele doelgroep. Wij zullen u nader informeren over de voortgang rond de implementatie en deelname van gemeenten bij de Meedoen Pas middels een mededeling Portefeuillehouder.

Implementatie van de Meedoen Pas

In de voorbereiding op de implementatie van de Meedoen Pas hebben we een beroep op Arriva gedaan om na te denken over een zo laagdrempelig mogelijke route voor gemeenten om mensen die in aanmerking komen van een pas te voorzien. Arriva zet zich in om te komen tot een implementatie die qua administratie zo licht mogelijk is voor gemeenten.

Het huidige streven is om bij het begin van de invoer massa te maken door de groep die bij de gemeenten in beeld is per gemeente in één keer aan te schrijven en een Meedoen Pas aan te bieden waarna we op den duur toewerken naar het bereiken van de volledige doelgroep samen met gemeenten op een manier die voor gemeente een acceptabele administratieve last is, financieel doelmatig is, met een groot aandeel pashouders dat ook daadwerkelijk van de pas gebruik maakt.

Mensen die in aanmerking komen kunnen via een goed toegankelijk online portal het ov-product 'Dal Vrij Limburg' op een persoonsgebonden OV-chipkaart laden of als zij nog geen OV-chipkaart hebben deze aanvragen. Arriva zet zich in om dit simpel en laagdrempelig te maken.

Het product kent een geldigheid per kalenderjaar. Voor iemand die het jaar erna ook weer in aanmerking komt voor de pas is het een kwestie van een keer per jaar het product op de OV-chipkaart laden.

Monitoring, evaluatie en doelmatigheid

Het is onze intentie om de Meedoen Pas bij succes structureel te borgen, dat betekent tot het einde van de huidige concessie (2031). De Pas moet voor gebruikers immers een structureel perspectief bieden. De Provincie vindt het belangrijk om bij een regeling van dit formaat goed te monitoren en te evalueren of we op termijn tevreden zijn met de doelmatigheid van de Meedoen Pas. We evalueren twee jaar na implementatie of de Meedoen Pas doelmatig is. We gaan er

vanuit dat dit het geval is en we het product tot einde concessie te borgen, maar behouden de mogelijkheid om bij tegenvallende resultaten tot voortijdige beëindiging te komen en op zoek te gaan naar andere oplossingen.

Gemeenten geven ook aan het belangrijk te vinden om niet alleen kwantitatief in beeld te hebben wat gebruikers van de Meedoen Pas doen (welke bewegingen zien we, hoe vaak wordt een pas gebruikt, etc.), maar ook kwalitatief.

Een kwalitatieve analyse van het gebruik van de Meedoen Pas kan ons helpen te analyseren of de gebruiker gebaat is geweest bij de Meedoen Pas en hoe deze positieve ontwikkeling er uit heeft gezien voor de gebruiker. Voor de ene gebruiker betekent het wellicht broodnodige financiële ruimte, voor een ander speelt de sociale component een rol en wellicht zijn er zelfs mensen die het geholpen heeft in de richting van het vinden van een baan. En dan zijn er de mensen waarvoor de pas wellicht niet de oplossing is geweest.

Bij het ijkmoment (naar alle waarschijnlijkheid in de tweede helft van 2026) willen we op basis van in ieder geval onderstaande criteria analyseren of de Pas doelmatig is:

- We bereiken nagenoeg iedereen in de doelgroep (>85% van de doelgroep in deelnemende gemeenten in Limburg)
- Minimaal 50% van de bereikte doelgroep vraagt het ov-product 'Dal Vrij Limburg' aan.
- Minimaal 40% van de gebruikers gebruikt de pas tenminste 1 keer per maand
- Kwalitatief: Gebruikers geven aan meer gebruik te maken van het openbaar vervoer dan voorheen.
- Kwalitatief: Gebruikers geven aan specifiek door de Meedoen Pas een aspect van hun persoonlijke omstandigheden te hebben kunnen veranderen (bereikbaarheid, zelfontplooiing, mantelzorg, etc.).

In overleg met gemeenten en Arriva maken we afspraken over monitoring en evaluatie zodat we na het tweede jaar van de pas een ijkmoment hebben we waar we op basis van afgestemde criteria en afwegingen bezien of de Meedoen Pas doelmatig is en inderdaad structureel wordt doorgezet tot einde concessie (2031). Vanzelfsprekend betrekken we daarbij tevens de wijze van financiële dekking, en de ruimte die de Rijksmiddelen ons daartoe bieden.

7. Afweging van alternatieven en motivering gemaakte keuze / toets duurzaamheidparagraaf

In de verkenning naar alternatieven weegt zwaar mee dat de vervoerder in een regio in staat is om een product te bieden voor een aantrekkelijke prijs. De geldigheid en afspraken rond de Meedoen Pas zijn in dat geval bovendien te passen binnen de kaders van de provinciale verantwoordelijkheden rond regionaal openbaar vervoer. Het feit dat de Meedoen Pas als product ('Dal Vrij Limburg') reeds bestaat en Arriva zich inzet voor een laagdrempelige implementatie op korte termijn geeft daarbij de doorslag. De geldigheid van het product in het Limburgse regionale openbaar vervoer betekent bovendien dat deze reizigers hiermee specifiek het netwerk dat de provincie subsidieert versterken. Hiermee wordt het Limburgse openbaar vervoer in stand gehouden en daarmee is ook iedere andere Limburgse ov-reiziger gebaat.

De Meedoen Pas stelt mensen met een laag inkomen in staat hun vervoersbehoefte te vervullen met het openbaar vervoer. Met deze regeling ondersteunen we duurzame mobiliteit en een robuust openbaar vervoersysteem in Limburg.

De betaalbaarheid van het openbaar vervoer is een actueel onderwerp. Als er op landelijke of Europese schaal ontwikkelingen plaatsvinden die de Meedoen Pas in een ander daglicht stellen, bijvoorbeeld een Nederlandticket voor vrij reizen in de daluren in het ov in de stijl van het Deutschlandticket of soortgelijke ontwikkelingen, dan zullen we bezien hoe de Meedoen Pas zich tot deze zaken verhoudt en of er een heroverweging plaats moet vinden in deze nieuwe context.

8. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

In het initiële aanbod van Arriva⁶ (een ingezonden brief tijdens het formatieproces) kost een jaar Meedoen Pas in basisvorm (een pas voor minima tot 100% van de inkomensnorm) € 80,- per jaar voor iedere volwassene die in aanmerking komt en € 40,- per jaar voor een pas voor kinderen die in aanmerking komen. Dit leidt tot een totaal benodigd bedrag van € 4,5 mln./jaar bij participatie van alle gemeenten. Over de precieze prijs en (jaarlijkse) financiering van de Meedoen Pas is de Provincie Limburg nog in onderhandeling met Arriva. Overeenstemming tussen Arriva en de Provincie over de voorwaarden is randvoorwaardelijk voor de daadwerkelijke invoering van de pas.

Voor financiering van de Meedoen Pas richten we ons op de gelden die naar aanleiding van een Tweede Kamerdebat rond de Rijksbegroting beschikbaar worden gesteld om de betaalbaarheid van het regionaal openbaar vervoer te bevorderen, de zogenaamde Bikkergelden.⁷ Daarbij is een deel van het geld aangewend om een grote tariefstijging in 2024 te voorkomen en de betaalbaarheid van het openbaar vervoer te verbeteren (zie ook med. Pfh. van 6-12-2023).⁸ Het andere deel (circa €6,9 mln.) is bedoeld om het openbaar vervoer een kwaliteitsimpuls te geven. Met de invoering van de Meedoen Pas willen wij maximaal € 4,5 miljoen per jaar van deze middelen inzetten.

Er spelen twee risico's:

- De precieze voorwaarden rond de Bikkergelden zijn vanuit het Rijk nog niet officieel bekendgemaakt. In de ambtelijke en bestuurlijke voorbereiding wijst alles er echter op dat de Meedoen Pas een geschikte toepassing van de middelen is.
- De Bikkergelden zijn nog niet aan provincies overgemaakt.

Als deze middelen niet aangewend kunnen worden voor de Meedoen Pas, betekent dat terug naar de tekentafel voor de Meedoen Pas. Hierbij zal de vraag zijn of implementatie van een dergelijke pas dan nog financieel haalbaar is, of het ambitieniveau nog wel hetzelfde kan blijven en of cofinanciering door gemeenten een rol kan spelen in deze nieuwe realiteit.

⁶ https://www.limburg.nl/publish/pages/7737/138b_11052023_input_coalitievorming_arriva_provincie_limburg_.pdf

⁷ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2023D38278&did=2023D38278>

⁸ <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/6afee5aa-4358-4fe0-bbca-aef2d3f4beac>

9. Juridische aspecten – deregulering

In de eerste verkenningen zijn er geen juridische belemmeringen voorzien. Voorafgaand aan de implementatie van de Meedoen Pas zal een gedegen juridische toets plaatsvinden zodat alle betrokken partijen (gemeenten, Arriva, Provincie) aan de slag kunnen op een integere en juridische onderbouwde manier.

10. Verbindingslijnen en andere visies

- Invoering van de Meedoen Pas en beleid rond betaalbaar OV en bereikbaarheid zijn onderdeel van het beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg'.
- Een belangrijke factor in het afwegen van de doelmatigheid van de Meedoen Pas zal het daadwerkelijke effect zijn dat minima ervaren als gevolg van het kunnen gebruiken van deze pas. Daarbij zou de Meedoen Pas in ieder geval moeten bijdragen aan de kwaliteit van leven van minima, maar ook moeten kunnen bijdragen aan het pad voor minima om uit een armoedesituatie te geraken. Dit sluit aan op de doelstelling die dit college heeft om armoede te bestrijden.

11. Relatie met aanpak coronacrisis

Hoewel er geen directe relatie tussen de coronacrisis en de Meedoen Pas is zal de pas helpen om het structureel gedaalde aantal reizigers na Covid weer te laten stijgen en bijdragen aan het in stand houden van het openbaar vervoer. De Meedoen Pas zorgt voor een toename van de vraag naar OV reizen en het in stand houden van het aanbod. Arriva kan het huidige netwerk in stand houden en op termijn verder uitbreiden. Dit is een relevant effect nu, na het aflopen van de steunpakketten van de overheid, het OV weer op eigen benen moet staan en we ook groei willen realiseren.

12. Toets Referendumverordening

Niet van toepassing.

13. Effecten op CO₂ en stikstof emissies

- Het gebruik van een Meedoen Pas stimuleert de reiziger om middels openbaar vervoer te reizen, een zeer duurzame vervoersvorm gezien de collectieve aard van het OV en de hoge verhouding van zero-emissievoertuigen in de openbaar vervoerconcessie Limburg.
- Doordat de Meedoen Pas houder gestimuleerd wordt met het openbaar vervoer te reizen neemt een nieuwe doelgroep deel aan het openbaar vervoer. Dit is een belangrijk onderdeel van onze inzet om meer reizigers in het openbaar vervoer te krijgen, wat bijdraagt aan de kwaliteit van een duurzaam en effectief ov-netwerk, waar alle reizigers bij gebaat zijn.

14. Verdere planning, procedure en uitvoering

Bij instemming met het voorstel werken wij verder aan de implementatie van de pas middels gesprekken met Arriva en gemeenten, en informeren we u over de voortgang en daadwerkelijke start van de Meedoen Pas. Niet alle gemeenten kunnen even snel de gegevens van de betrokken doelgroep verstrekken. Daarom voorzien wij vanaf komende zomer een gefaseerde uitrol die - afhankelijk van gemeentelijke medewerking- in de diverse gemeenten in verschillende tempo's zal worden uitgerold. Na invoering zullen we u jaarlijks informeren over de voortgang waarbij

provincie, Arriva en gemeenten na jaar twee een moment nemen om te besluiten of de Meedoen Pas inderdaad een effectieve interventie is in het kader van alle eerdergenoemde afwegingen en doelstellingen.

15. Periodieke informatie/sturingsinformatie

☐ Via Jaarstukken en Begroting

- ☐ Paragraaf Projecten
- ☐ Paragraaf Financieringen
- ☐ Paragraaf Verbonden Partijen
- ☐ Paragraaf Bedrijfsvoering
- ☐ Programmaverantwoording

☐ Voortgangsrapportages Regeling grote Projecten

16. Evaluatie

Monitoring en evaluatie van de Meedoen Pas is van groot belang. We willen zowel kwantitatief als kwalitatief in beeld hebben wat de effecten zijn van de regeling voor de reiziger, zowel voor onze eigen overwegingen als voor deelnemende gemeenten en Arriva. Op basis van deze informatie kunnen we dan bijsturen en keuzes voor de toekomst maken. Na het tweede jaar van de Meedoen Pas bouwen we een ijkmoment in zodat we, zou de Meedoen Pas niet doelmatig blijken te zijn, we kunnen kijken naar het afbouwen van de pas. Onze intentie is echter structurele borging voor deze concessieperiode met blijvende monitoring, evaluatie en de daarbij behorende sturing op basis van deze inzichten. Vanzelfsprekend betrekken we daarbij tevens de wijze van financiële dekking, en de ruimte die de Rijksmiddelen ons daartoe bieden.

17. Communicatie

Door gemeenten aan te haken en een beroep te doen op hun 'kaartenbak' hopen we via de gemeenten op een effectieve manier contact te leggen met de minima in Limburg die in aanmerking komen voor een Meedoen Pas. Arriva zal in hun samenwerking met gemeenten en provincie voor de implementatie van de pas werken aan toegankelijke en laagdrempelige manieren om mensen die in aanmerking voor een pas komen te ondersteunen in het verkrijgen van de Meedoen Pas.

We bezien of en hoe we in samenwerking met Arriva en gemeenten een communicatiecampagne zullen wijden aan de Meedoen Pas.

18. Meegezonden bijlagen

-

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN LIMBURG**

No: G-24-015

Onderwerp: Onderzoek Openbaar Vervoer voor minima en voorstel 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg)

Provinciale Staten van Limburg;

gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten van Limburg van 27 februari 2024

besluiten:

1. Kennis te nemen van de overwegingen in dit voorstel rondom openbaar vervoer voor minima en de overwegingen om te kiezen voor een 'Meedoen Pas' (Dal Vrij Limburg) als middel.
2. In te stemmen met het invoeren van een Meedoen Pas voor minima in Limburg en de implementatie van deze pas bij succes structureel te borgen voor de huidige concessieperiode (tot 2031) onder voorbehoud van en nadat de beoogde financiële dekking cf. beslispunt 5 formeel is vastgelegd.
3. In te stemmen met het maken van afspraken met Arriva en gemeenten rond afname en structurele borging van de Meedoen Pas, monitoring en evaluatie en stimuleren van het gebruik ervan.
4. In te stemmen met een stapsgewijze implementatie van de Meedoen Pas in samenwerking met Limburgse gemeenten en Arriva Limburg.
5. In te stemmen met financiering (maximaal € 4,5 miljoen per jaar) middels gelden bestemd voor openbaar vervoer vanuit het Rijk beschikbaar gesteld naar aanleiding van de motie Bikker in de Tweede Kamer.

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg in hun vergadering van 12 april 2024

De heer mr. A.O.J. Pregled, griffier

De heer E.G.M. Roemer, voorzitter